

EKSAMEN

2021

**Grunnskolene i Arendal, Froland,
Gjerstad, Risør, Tvedestrand,
Vegårshei og Åmli kommuner**
- retningslinjer for muntlig eksamen
2021

Revidert januar 2021

Bokmål

Hva nye regler for muntlig eksamen (10.12.2020) og forskrift til opplæringsloven Kap. 3, del V. Eksamen innebærer:

(§3-22)

Eksamen skal gi eleven mulighet til å vise sin kompetanse i så stor del av faget som mulig ut fra eksamensformen, og eksamenskarakteren uttrykker den kompetansen som hver enkelt elev viser.

(§3-23)

Skoleeier/kommunen har ansvaret for gjennomføringen av muntlig (lokalt gitt) eksamen.

Faglæreren har plikt til å utarbeide forslag til eksamensoppgaver som rektor skal godkjenne.

Eksamensoppgaven bør være såpass åpen at eleven kan ta egne valg for innhold og form.

(Hjelpemidler til muntlig eksamen er ikke lenger regulert i forskriften. Med ansvaret for å utarbeide og godkjenne eksamensoppgaver følger også ansvaret for å fastsette om, og i tilfelle hvilke, hjelpemidler som tillates.)

(§3-25)

Tidsramma for eksamen på eksamensdagen skal være på inntil 30 minutter pr. elev. Muntlig eksamen skal starte kl. 09.00.

(§3-26)

Eleven skal få vite hvilket fag han eller hun skal prøves i, 48 timer før selve eksamen. Lørdager, søndager, høytidsdager og helligdager skal ikke regnes med. Eksamen skal ikke gjennomføres på mandager og dagen etter høytidsdager og helligdager.

(§3-27)

Muntlig eksamen skal gjennomføres med en forberedelsesdel. Når forberedelsesdelen starter, 24 timer før selve eksamen, skal elevene få oppgitt eller trekke et tema eller en problemstilling, og deretter få mulighet til å forberede seg på en måte som gjør dem i stand til å vise kompetansen under muntlig eksamen. Elevene skal forberede seg på utfordringer og oppgaver som de møter på eksamen i faget. Forberedelsesdelen er en obligatorisk skoledag, og elevene har rett på et pedagogisk tilbud som innebærer tilgang til skolens lokaler, samarbeid med andre og ha tilgang til veiledning fra en faglærer. Forberedelsesdelen skal ikke inngå i vurderingsgrunnlaget.

Kravet om obligatorisk presentasjon er opphevet. Denne endringen gir mulighet for å velge blant flere relevante måter å vise kompetanse på, og dette bør tilpasses fagene både ved organisering av forberedelsesdel og eksamensdag.

Presentasjon kan fortsatt brukes til muntlig eksamen, men det er nå frivillig for elevene.

(§3-28)

Muntlig (lokalt gitt) eksamen skal vurderes av to sensorer. Én av sensorene skal være ekstern.

Faglærer skal være sensor dersom skoleeier ønsker det. Faglæreren har plikt til å delta i vurderingen som sensor. Dersom det er uenighet om karakteren, avgjør den eksterne sensoren.

Sensor skal ha tilfredsstillende kompetanse (formell kompetanse og relevant erfaring).

Faglærer skal diskutere eksamensoppgaven og plan for gjennomføringen av eksamen med den eksterne sensoren i forkant av eksamen.

Forberedelse til muntlig eksamen

Elever på 10. trinn og deres faglærere må så snart som mulig gjøres kjent med følgende rundskriv og retningslinjer (disse er gjeldende pr. dags dato):

- [Regler for muntlig eksamen \(Udir, 10.12.2020\)](#)
- [Individuell vurdering Udir-2-2020](#)
- ***EKSAMEN 2021 - Grunnskolene i Arendal, Froland, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli
- retningslinjer for muntlig eksamen 2021 (dette heftet)***
- ***Elevhefte - Muntlig eksamen våren 2021***

Det er ønskelig at det i løpet av 10. kl. arrangeres en prøvesituasjon som er mest mulig lik den elevene møter under ordinær eksamen. Dette innebærer følgende:

- Elevene blir kjent med rammer og regler for eksamen
- Elevene får erfaring med aktuelle oppgavetyper
- Elevene får erfaring med hvordan veiledning blir gitt
- Elevene får erfaring fra eksamenssituasjonen
- Elevene og de foresatte får informasjon om reglene for klagerett knyttet til muntlig eksamen , se ***Elevhefte***, [Regler for muntlig eksamen \(Udir\)](#) og [skriv fra Statsforvalteren i Agder](#)

Viktige tidspunkt for gjennomføring av muntlig eksamen i regionen:

Pkt	Hva	Frist	Ansvarlig	Merknad
1	Fastsetting av tidspunkt for muntlig eksamen	01.06. (året før)	Regionen	Udir off.gjør skr.eksamen i juni (året før). Muntlig eksamen må tilpasses dette.
2	Melding til regionen om sensorer	Innen 19.02.2021!	Rektor	Sensorlister MÅ sendes FØR vinterferien – uke 8!
3	Samordningsmøte	15.03.2021	Regionen	Egen invitasjon blir sendt ut i februar.
4	Gjennomføring av <i>eventuell</i> sensorskolering		Regionen	Utgår 2021!
5	Melding om trekkfag/bruk av sensorer til skolene	15.04.2021	Regionen	Oversikt over fag/ sensortildeling sendes skolene pr. e-post. Rektor må sørge for oversikt over elever med fritak.
6	Melding om endelig bruk av sensorer (hvem skolene får og hvem de må avgi)	3.-7. mai / i løpet av uke 18	Regionen	Elektronisk post.
7	Fagrapport/lokal læreplan til rektor	Tre uker før eksamensdagen	Faglærer	
8	Melding om trekkfag til faglærer og sensor. Rektor sørger for at aktuell fagrapport/lokal læreplan blir sendt til sensor	2 uker før eksamensdagen	Rektor	
9	Utarbeidelse av forslag til eksamensoppgaver	I perioden fra faget er kjent til eksamensdagen	Faglærer/sensor	Jf punktet «Faglærere og sensorers forberedelsesdel».
10	Melding til elevene om fag	48 timer før eksamensdagen	Rektor	Dele ut «Elevhefte».
11	Forberedelsesdel med trekking av tema eller problemstilling	24 timer før selve eksamen	Rektor	Obligatorisk skoledag.
12	Eksamensdager	uke 23,24	Rektor	

Rektor / eksamensansvarlig skal sørge for trekking av elevpartier. Det skal ikke bestemmes på forhånd hvilke fag eller oppgaver elevene skal få. Dersom en elev har vært oppe i prøvemuntlig i det samme faget som vedkommende trekkes ut til ved eksamen, må man unngå å gi eleven den samme oppgaven / problemstillingen. Rektor må sørge for at disse prinsippene følges.

Faglærere og sensorers forberedelsesdel

Tidsrammer.

Faglærer, normalt den læreren som har elevgruppa i faget, og ekstern sensor, får beskjed om trekkfag to uker før eleven får melding. Disse to ukene står til rådighet for ekstern sensor og faglærer til å gjøre

nødvendige avklaringer og forberedelser. ***Det er faglærer som har hovedansvaret for å etablere kontakt med ekstern sensor. Dersom faglærer ikke tar et slikt initiativ i løpet av den første dagen, må ekstern sensor ta kontakt med skolen.*** Ekstern sensor må ha mottatt fagrapport/lokal læreplan og oppgaver senest fem dager før eksamen.

Fagrapport/lokal læreplan.

Hver faglærer må vurdere om den lokale læreplanen i faget er utarbeidet slik at den oppfyller disse kriteriene (kulepunkt nedenfor) slik at den lokale læreplanen i faget dermed også er fagrapport. Senest tre uker før eleven får melding om trekkfag må faglærer ha utarbeidet fagrapport, eventuelt bruke lokal læreplan i faget, som presiserer hvordan elevgruppen har arbeidet for å nå kompetansemålene i læreplanens fagplan:

- Fagrapporten /den lokale læreplanen bygger på alle kompetansemålene i fagplanen.
- Fagrapporten/den lokale læreplanen beskriver de emner, temaer, prosjekter og lignende som det har vært arbeidet med for å nå fagplanens kompetansemål, med særlig vekt på arbeidet siste skoleår.
- Fagrapporten/den lokale læreplanen klargjør hvilke kompetansemål som har vært vektlagt innenfor de ulike emner, temaer, prosjekter eller lignende.
- Fagrapporten/den lokale læreplanen klargjør hvilke arbeidsmåter og læringsmetoder som har vært benyttet i de ulike emnene, temaer, prosjekter eller lignende.
- Fagrapporten/den lokale læreplanen klargjør hvilket utstyr, hvilke læremidler, ekskursjoner og lignende som har vært brukt.

➔ ***Rektor godkjenner fagrapporten/den lokale læreplanen og eksamensoppgavene.***

Eksamensoppgaver og eksamineringa.

Faglærer har ansvar for å utarbeide oppgaver til lokalt gitt eksamen i form av et tema eller en problemstilling. Med til arbeidet med eksamensoppgavene for faglærer hører også å forberede spørsmål og problemstillinger til eksamineringa av eleven. Kompetansemålene i læreplanens fagplan og fagrapporten/den lokale læreplanen er grunnlaget for utarbeidelse av eksamensoppgavene. Temaet eller problemstillinga må være tilstrekkelig omfattende til at det vil være naturlig å trekke inn flere deler av læreplanen under selve eksamineringa. Eleven skal få eller trekke et tema og/eller en problemstilling. Om eleven skal trekke eller få utdelt tema/problemstilling avhenger av hvordan oppgaven er formulert. Ekstern sensor påser at oppgavene gir grunnlag for å vurdere elevens kompetanse slik denne er beskrevet i kompetansemålene i læreplanen. ***Sensorene skal lete etter elevenes kompetanse, og ikke etter den kompetansen de ikke har.*** Ekstern sensor og faglærer må også drøfte hovedlinjene for de kriteriene som skal brukes for vurdering av elevbesvarelsene. Faglærer skal

diskutere eksamensoppgaven og plan for gjennomføringen av eksamen med den eksterne sensoren i forkant av eksamen. Se også punktet «Vurdering og karakterfastsettelse.»

Rolleavklaring mellom ekstern sensor og faglærer.

Faglærer har ansvaret for og styrer kommunikasjonen med eleven. Innenfor de rammene faglærer legger, kan ekstern sensor delta i samtalen med eleven.

Lyttemateriell.

Udir. sier dette om lyttemateriell:

«Til muntlig eksamen kan lytteforståelse vurderes på ulike måter, for eksempel gjennom interaksjon under eksamineringen og ved bruk av ulikt lyttemateriell.»

Dersom skolene velger å bruke lyttemateriell til muntlig eksamen, skal dette være en del av forberedelsen og/eller inngå i den tiden kandidaten har til rådighet. En lytteprøve skal ikke gis i tillegg til gjennomføringen av eksamen, for eksempel 30 minutter før eksamen starter.»

Elevenes forberedelsesdel.

Oppgaven som gis til muntlig eksamen må gi den enkelte eleven mulighet til å vise sin kompetanse i så store deler av faget som mulig. Dette får konsekvenser for formuleringen av eksamensoppgavene og samtalen med eleven. Det kan i prinsippet stilles spørsmål fra alle kompetansemålene i læreplanen til faget. Tema eller problemstilling skal ikke instruere elevene i hvordan oppgaven skal løses.

Elevenes muligheter, retter og plikter.

Elevene har muntlig eksamen enkeltvis eller som par. Velger en å være par, bør elevene ikke skille mer enn en karakter. Ved uenighet har rektor det avgjørende ordet. Eleven skal i hele forberedelsesperioden ha tilgang til IKT-utstyr med internett. Skolen bør legge til rette for at elevene får arbeide så uforstyrret av andre aktiviteter på skolen som mulig. Elevene får fritt velge om de ønsker/ikke ønsker en presentasjon. Dersom en elev har krav på spesiell tilrettelegging av eksamen, tar rektor avgjørelse i tråd med Forskrift til opplæringsloven § 3-29.

Senest når eleven får rede på hvilket fag han/hun skal prøves i ved muntlig eksamen, skal eleven ha tilgang til en fagrapport/lokal læreplan for det aktuelle faget. Hver elev har rett på inntil 30 min. til eksaminasjon i tema/problemstilling. Dersom eleven har valgt presentasjon, bør den ikke utgjøre mer enn 1/3 av eksamenstiden. Karaktergivingen kommer **i tillegg** til de inntil 30 min. som er eleven sin tid.

Veiledning.

Elevene har rett til veiledning i forberedelsesdelen og skal møte som til en vanlig skoledag. Skolen sørger for at en lærer er tilgjengelig for elevene for å gi veiledning denne dagen. Normalt er dette faglæreren. Veiledningen har flere formål:

- Å presisere prosedyrer for eksamensgjennomføringen.
- Å klargjøre tema eller problemstilling for elevgruppen.
- Å se sammenhengen mellom temaet eller problemstillingen og læreplanen for faget.
- Å klargjøre vurderingskriteriene for elevene.

Veiledningen skal ikke gi elevene instruksjoner om en bestemt løsningsmåte.

Vurdering og karakterfastsettelse.

Forberedelsesdelen skal ikke inngå i vurderingsgrunnlaget. Målet med gjennomføring av eksamen er at eleven skal få anledning til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig utfra hva som er mulig innenfor eksamensformen. Sensorene må derfor stille spørsmål som gir eleven anledning til å vise bredest mulig kompetanse i faget. En eksamen som bare prøver noen kompetansemål, vil være i strid med prinsippet om at eleven skal få mulighet til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig.

Ekstern sensor har hovedansvaret for vurderingen av eleven. Faglærer har plikt til å delta i vurderingen som sensor. Ved uenighet fastsetter ekstern sensor karakteren. Grunnlaget for vurdering av elevsvar er den kompetansen i faget eleven viser i forhold til kompetansemålene i så stor del av faget som mulig. Det er den enkelte elevs kompetanse slik den kommer fram i eksamenssituasjonen som skal vurderes. Det er ekstern sensor som bekjentgjør og begrunner karakterene for elevene.

Karakteren skal gis rett etter eksamineringa av hver enkelt elev og altså ikke når alle er ferdige med eksamen.

Kvalitetssikring og etterarbeid.

Dokumentasjon.

Sensor gjør notater angående gjennomføring og elevsvar under gjennomføringen. Notatene må oppbevares inntil eventuelle klager er ferdig behandlet. Disse notatene kan bli etterspurt i forbindelse med klage eller som dokumentasjon i forbindelse med formelle feil som kan være gjort.

Listeføring og avlønning.

Skolen har ansvar for å administrere listeføring og avlønning i forbindelse med muntlig (lokalt gitt) eksamen. Ekstern sensor oppgir samtidig skattedata til skolen. Ekstern sensor underskriver karakterlistene ved avslutning av eksamensdagen. Rektor godkjenner karakterlistene. Dersom noen av

partene har innsigelser mot gjennomføringen av eksamen, utferdiger rektor protokoll over forholdet og de involverte underskriver protokollen.